

יו"ל לקראת מבחן "דרשו"
על הדף היומי, שיתקיים
אי"ה ביום שישי ט' בכסלו.

סיכום הדף

סיכומי גפ"ת בהירים על סדר הדף

בבא מליעא

מה – עד

- לפניך סיכום שמטרתו **לסדר** את עיקרי הדברים העולים מן הגמרא; - חילוקי ופרטי הדינים.
- חילוקי הטעמים.
- דינים טעמים והלכות העולים מן התוס'.
- בכל מקום שנסמן כזה « מופיעה ההלכה.
- דברי רש"י שאין עליהם חולק שולבו בדברי הגמ' ללא ציון.

לע"נ סבתי מרת חנה ע"ה בת הגה"צ ר' שלום לופס ז"ל

נדפס על נייר חו"ל שאיך בו חשש חילול שבת

©

כל הזכויות שמורות
להערות והארות, תרומות והנצחות:
יוסף אוהנה
ברזיל 101 ירושלים
054-8416200

פקס: 1532-6521811
דוא"ל: 6521811@gmail.com

מה

- הא דא"ר יוחנן אסור ללוות דינר בדינר היינו בשל זהב דוקא (תוס') ומשום דשוויהו לענין מקח וממכר כפירות גזרו גם בהלואה.
- תוס' « ר"ח פסק דרהבא פירא הוי. ושמא בימי האמוראים היה זהב יוצא.
- ללישנא דאין מחללין פירא אדהבא ס"ל דנחושת הוי טבעא לגבי דהבא כיון דבאתרא דסגיין מסגי טפי.
- הפורט סלע ממעות מע"ש, לב"ה: דוקא יפדה רק חלק מהמעות כיון שמתעפשין.
- לב"ש: לרש"י – לא משנה.
- לתוס' – דוקא בכל הסלע, או כי משתכר השולחני ומפסיד מע"ש.
- או שלא יתעפשו המעות.
- לתי' א' בתוס' – אין מחללין מטבע על מטבע שוה אבל כשאחד חריף מחבירו מחללין.
- לתי' ב' בתוס' – בכל גוונא – לרבנן מחללין, ולר"מ אין מחללין.
- הפורט סלע בירושלים, לב"ש – איך שירצה דכתי' "בכל אשר תאוו נפשך".
- לב"ה – דווקא חציין דחיישינן שיתעפש.
- למ"ד א': לל"א – לב"ש אין מחללין על זהב דהוי פירא לגבי כספא, ולב"ה הוי טבעא.
- לל"ב – לב"ש אין מחללין משום דהוי כסף שני, ולב"ה 'הכסף כסף ריבה' (ונדחה).
- לל"ג – לב"ש אין מחללין דגזרינן שמא ישהה עליותיו עד שיהיו לו הרבה, ולב"ה לא חיישינן.
- למ"ד ב': לב"ש לעולם אין מחללין על זהב, דהוי פירא.
- כל דבר שניתן להשיג בו גידולי קרקע מחללין עליו בירושלים, ורק כמהין ופטרתיות לא.
- פליגי רב ולוי אי מטבע נעשה חליפין, לרש"י – דכו"ע סברי דוקא כר"ש דקונין בכל דבר.
- לתוס' – דהוי כלי; או כי ראוי לתלות המטבע בצואר בתו.
- או כי ראוי לשקול בו משקולות.
- או שמה שיוצא בהוצאה חשיב כלי (ונדחה).
- "הזהב קונה את הכסף" – היינו מחייב, ונפק"מ שחייב ליתן דוקא מארנקי שקצצו כגון אם יש בה מטבעות חדשות וכדומה.

כזו

- ס"ד דר"פ דלכו"ע מטבע נקנה בחליפין ודחי לה הגמ'. « ולהלכה לא נקנה וכ"ש שלא נעשה.
- הרוצה ליפטר מחומש, פודה ע"י אחר בכסף שמקנה לו ע"י שיתן לו, ואם אין לו מקנה לו הפירות במתנה ויפדה הוא.
- כמו שמותר הלואה סאה בסאה באומר עד שיבוא בני, כן שרי במקח סאה בסאתיים (תוס').
- 'כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה'; לרב – היינו בעל החפץ זכה במטבע.
- ללוי – היינו הלוקח שזכה במטבע.
- א"נ היינו המוכר שזכה בהנאת קבלת הפרה.
- נתחייב זה בחליפין; ללוי – היינו שהמוכר נתחייב ליתן ללוקח את החליפין.
- לרב – דנתחייב הלוקח באונסי חליפין.
- ואי גרסי' 'נתחייב בחליפין'; לרב – נתחייב המוכר להביא לו את הכסף.
- ללוי – נתחייב הלוקח באונסי חליפין.
- מטבע, אף דלא קני בתורת מעות (לר' יוחנן מדרבנן, ולר"ל מדאורייתא) מ"מ כשמפרש בתורת חליפין מהני למ"ד נעשה חליפין. א"נ א"צ שיפרש אלא סגי שמחזיר לו המעות.
- ולא גזרינן שמא יאמר לו נשרפו וכו', דלא שכיח שיקנה בסודר שהוא פחות משוויו.
- כל הנישום דמים באחר, למ"ד מטבע נעשה חליפין – היינו מטבע.
- למ"ד אין מטבע נעשה חליפין – היינו כל הנישום.
- שור ופרה חיים, לרש"י – מיקרו פירי.
- לתוס' – הוי כלי ומהני לכו"ע.
- לרש"י – לר"נ צריך לאוקמי ביש דמים שהם כחליפין.
- לתוס' – רק לס"ד אבל למסקנא מוקי בשור ופרה דהוו כלי.

- תוס': חליפי שוה בשוה שאני מכל חליפין; א. דלר"נ מהני גם בפירי.
- ב. מהני במרוקא וברבר שאין מסוים.
- ג. ללוי מהני בכליו של קונה.
- תוס': למ"ד אין מטבע נעשה חליפין אף שוה בשוה לא מהני.
- 'כל המטלטלין קונים זה את זה' - איצטריך שבמטבעות פסולין מהני חליפין בין פסלתו מלכות (דסגי בצינעא) ובין פסלתו מדינה (דלא סגי כלל).

מוז

- חליפין, כשמקפיד עליהם; י"א - דלא קני עד שיקבל כל הסכום.
- לרבא - קני וצריך להשלים. (ובמוכר חמור מיירי שיש גם טלה ולא משכו עדיין).
- מכור לי באלו (במטבעות שבידו) - קנה, דבמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן דלא ליקני בקנין כסף.
- ללוי, חליפין קונים דוקא בכליו של קונה - וקני ליה בהנאת הקבלה, ומ"מ בעי' הנאת קבלת כלי דהוי דבר חשוב (תוס').
- "וזאת לפנים בישראל... על הגאולה" - זו מכירה, לרש"י - היינו שבאין לקיים מכירתן ע"י קנין סודר. לתוס' - לר' יוחנן היינו כסף, ולר"ל משיכה.
- לרב נחמן - "נעלו" דוקא.
- לרב ששת - מרבינן מ"לקיים כל דבר" שאר מילי. ולר"נ מרבינן שאר מילי שניקנין במנעל.
- תוס': נתינה הכתובה בתורה סתם היינו אף פחות משו"פ, ונתינת ממון שכתורה היינו שו"פ דוקא.
- תוס': «הלכה כרב דבכליו של מקנה».
- לר"ש; לריש לקיש - מעות קונות. ולרבנן משיכה קונה ולא מעות.
- לר' יוחנן - לכו"ע מה"ת מעות קונות, ופליגי רק אם תקנו משיכה ללוקח לחזור בו.
- לר"ש לוקח לא מצי הדר, לרש"י - אפי' אם נשרפו החיטין, מיהו תמיד יצילי שמא יוקיר וירצה לחזור.
- לר"ת - כל מקום שיש ללוקח הפסד מצי הדר, ואפי' ביוקרא וזולא, ולכן לא שייך חשש דנשרפו חיטך.

מזה

- החזור מדיבורו אין רוח חכמים נוחה הימנו, וכשיש נתינת מעות יש מי שפרע (וקמ"ל דתרי מילי נינהו).
- לרב חסדא, לא מחייב קרבן שבועה אא"כ יחד לו כלי מסוים, ולר"ל דמעו לא קונות בעי שיתננו ויחזור ויטלנו. תוס': ובעבר לא בעי' יחוד כשתובע לצאת, דמה שתובע את גופו נחשב יחוד.
- נתן פרוטה של הקדש לבלן - מעל, דקני בכסף.
- לספר ישראל: לר"ל - לא מעל, כיון דבעי למימשך. לר' יוחנן - מעל.
- לספר נכרי: לר"ל - מעל דלא מיחסר משיכה. לר' יוחנן - לא מעל (תוס').
- תוס': ספר וסופר ושאר אומניות לא מצי הדרי בהו מכי משך, ופועל מצי הדר ביה משום "עבדי הם" ולא עבדים לעבדים.
- תוס': "עכו"ם כל קנינו בכסף, לר"ת, היינו דוקא בע"ע דלא איתרבי ביה שטר כיון דלא שייך ביה אמה.
- תוס': לר' חיים, לר' יוחנן כמו שישראל קני מטלטלין בכסף ה"ה עכו"ם.
- 'מי שפרע', לרבא - הוי קלה ושרי באינו עושה מעשה עמך.
- לאביי - אסור לקלל דנחשב עושה מעשה עמך, והוי רק הודעה.
- ערבון, כשנתנו כתחילת פרעון; בקרקע: קונה הכל, דהוי קנין גמור.
- במטלטלין (לענין מי שפרע): לר' יוחנן - קונה הכל. לרב - רק כנגדו.
- כשנתנו בתורת קנס: לר' יוסי - חייב, דאסמכתא קניא.
- לר' יהודה - פטור, דאסמכתא לא קניא.
- "ערבוני יקון", לרש"י - היינו שהערבון יקנה.
- לתוס' - היינו שהערבון יהיה קניי וגם שיקנה במקח שווי יותר מכרי הערבון.

מט

- מלוה על המשכון; במשכון כנגד הלואה - לא משמט, דלא קרינא ביה "לא יגוש" דכגבוי הוא.
- במשכון שלא כנגד הלואה - לרשב"ג - לא משמט רק חצי (ולס"ד לא משמט כלל).
- לרבי - משמט הכל (ולס"ד משמט חצי).
- דברים; במתנה מרובה - אין בהם משום מחוסרי אמנה, ובלבד שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב.
- במתנה מועטת (וזה בכל מקח שהוקר) - לרב - אין בהם משום מחוסרי אמנה.
- לר' יוחנן - יש בהם משום מחוסרי אמנה.
- פועלים לא סמכה דעתיהו עד שישאל את האב או עד שיתחילו במלאכה.
- יש ברשותו חפץ של חברו ואמר לו שיקחנו - נפטר משמירה.
- תוס': שומר שכר שאמר לבעלים לקחת חפצו - חייב בשמירה, דסילק עצמו מש"ש ונעשה ש"ח.
- אם אמר לשני ביתא קמך ויכול אתה להכניסו לרשותי:
- לרבי: לא הוי שומר כלל.
- לרבנן: י"א דהוי שומר. וי"א דרק כשאמר לו כנוס הוי שומר אבל בביתא קמך - לא (ע"פ תוס').
- לר"ש דמוכר מצי הדר - היינו דוקא כשאין הפירות ברשות לוקח, אבל כשהם ברשותו אף שמושכרת העליה למוכר - לא מצי הדר, דאם תיפול דליקה הוא יציל.
- שתות; לרב - שתות מקח מלגיו. לשמואל - אף שתות מעות.
- תוס': בכדי שיראה לתגר, לפי שמצוי רוב פעמים.

נ

- לתוס' - יותר משתות שניהם חוזרים בהם, דהוי כיון ונמצא חומץ.
- לרבי"ם - רק כשהלוקח תובע אונאתו יכול המוכר לחזור בו.
- « להלכה (רבא): פחות משתות - מחילה לאלתר.
- שתות - לרש"י - קנה ומחזיר אונאה. כר' נתן.
- לתוס' - יכול אף לחזור בו. כרבי.
- יותר משתות - שניהם יכולים לחזור. וזה וזה בכדי שיראה הלוקח לתגר, אבל אם המוכר נתאנה ולא התייקר - לעולם חוזר, דאין מקחו בידו.
- תוס': תגרי לוד היו לוקחים בבת אחת ומוכרים מעט מעט.

נא

- בעל הבית בכלי תשמישו - אין אונאה, דהוי כמפרש יודע אני שיש בו אונאה'.
- אונאת מוכר ילפי' מ"א קנה... אל תוננו'. ובעי' ילפותא גם למוכר, דלוקח לא קים ליה בזכינתיה, אבל מוכר נותן חפץ והרי הוא נפסד.
- לר' יהודה, לר"ב - ספסר אין עליו אונאה, דידיע ומחיל.
- לרב אשי - מוכר רגיל אינו בתורת אונאה, משום כדי חייו. ות"ק פליג.
- לרבה: לר' נתן - אם רצה יכול לחזור בו אף לוקח.
- לרבי - רק מוכר.
- לרבא: לר' נתן - לא אמרינן רצה'.
- לרבי - אמרינן בין במוכר בין בלוקח.
- ע"מ שאין בו אונאה (לרש"י - שמבטיחו שאין בו אונאה. לר' שמואל - שאומר ע"מ שלא יחול איסור אונאה): לכו"ע יש לו אונאה.
- ע"מ שאין לך עלי אונאה: לרבא - לרב - יש לו אונאה, דודאי קא עקר. « ר"ח ושאלתות פסקו כרב (תוס').
- לשמואל - אין לו אונאה, דידיע ומחיל.
- לאביי: לרב - יש אונאה, דהוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה.
- לשמואל - אין אונאה, דס"ל כר' יהודה דברבר שבמזון תנאו קיים.
- אף לרב אם אומר יודע אני שיש בו אונאה וע"מ כן אני קונה - מהני.

- נושא ונותן באמנה, לרש"י - היינו שמאמינו שימכור כמו שיוכל ותמורת זה יתן לו שיוכל להשתמש במעות היפה עד שימכור הרעה.
- לתוס' - היינו שאם קנה את היפות בזול מפני שקנה גם רע - לא ימכור עכשיו את הרע בשווי שקנה ואת היפה בשווי האמיתי.
- מכר סלע בתורת מעות: לר' מאיר - באחד מכ"ד הוי אונאה.
- לר' יהודה - באחד מ"ב הוי אונאה.
- לר' שמעון - בשתות הוי אונאה.
- תוס': מכרו בתורת משקל: יש בו אונאה אפי' בקצת דהוי דבר שבמשקל.

נב

- אונאה בדבר שאינו מטבע: לאביי - לכו"ע אונאה בשתות.
- לרבא - הוי פלוגתא דתנאי דלעיל.
- סלע שפחתה; מעט יותר מכדי אונאה - אסור להוציאה ביפה. ולקיימה בשווייה, לרב הונא - מותר.
- לר' אמי - אסור.

(ולאביי בעי שתפחות איסר יותר מכדי אונאה).

- פחתה לשווי שקל - מותר להוציאה ולקיימה בתורת שקל.
- נעשית פחות משקל - אין לקיימה, ומותר לתלותה בצואר בתנאי שינקוב באמצעה.
- תוס': משקולת של מתכת אין שוקלין בה בשר מפני שמנונית שנרבק בה, ושאר מילי שוקלין אם מכסה בעור שלא ישחק.
- אונאה; בכרכין: עד שיראה לתגר או לקרובו.
- בכפרין: לאביי - עד ערבי שבתות.
- לרבא - מעות עד ערבי שבתות, ושאר מילי עד שיראה לתגר.
- אונאת מטבע - מידת חסידות להחזיר עד י"ב חודש, ואחר שלא מחזיר אין עליו תרעומת.
- סלע שפחתה, פחתו מכדי אונאה - נותן למע"ש בתורת שלם אמנם יחסיר מעט משום דא"א לצמצם.
- כדי אונאה - לתוס' - נותן למעשר שני בשווי ויחסיר מעט דא"א לצמצם. ואינו אלא נפש רעה מי שלא מקבל בשוויו.
- לריב"ז - נותן למעשר שני בתורת יפה כאילו הוא סלע שלם.

נג

- מדאורייתא: יבש - בטל ברוב. לח - בשישים.
- מדרבנן: תרומה - בטלה בא' ומאה וצריך ליתן לכהן פירות כדי התרומה.
- ערלה - בטלה ב' ומאתיים.
- מעשר - יש לו מתירין ולא בטיל. ואם אין בו שו"פ ואין לו מעות ראשונות שפרה עליהן (וכן מעשר שנכנס לירושלים ויצא ונפלו מחיצות) - בטל ברוב.
- תוס': תרומה אסורה לזרים אפי' חצי שיעור, ופליגי ר' יוחנן ור"ל אי מדאורייתא אי מדרבנן.
- תוס': ביכורים ותרומה; לוקחין בהם בהמה ועבדים.
- מעשר שני: לר' יהודה: י"א שלוקחין הכל, דהוי ממון הדיוט.
- וי"א דדוקא בגדים שהגוף נהנה מהם אבל לא בהמה ועבדים.
- לר' מאיר: י"א שאסור ליקח כל דבר שאינו אוכל מדאורייתא.
- וי"א דמה"ת שרי כל דבר שלצורך אדם חי (ולא ארון ותכריכין למת) ומדרבנן אסור כל דבר שאינו אוכל.
- סתם פירות וכן נגיעה במעשר שני אין צורך ליטול ידיו והנוטל ה"ז מגסי הרוח.
- אכילת מעשר שני ותרומה, או נגיעה בתרומה (תוס') - צריכים נטילה.
- תוס': תרומה קודם שבאה ליד כהן: י"א דמיקרי דבר שיש לו מתירין דיכול לישאל - ולא בטיל ברוב.
- וי"א דלא מיקרי דבר שיש לו מתירין כיון דאין מצוה לישאל.
- אחר שבא ליד כהן: אינה בשאלה ואין לו מתירין.

- מעשר שני טמא - פודין אפי' בירושלים, דכתי' "כי לא תוכל שאתו" ושאת הוי אכילה. לקוח בכסף מע"ש - לרבנן - פודין.
- לר' יהודה - אין פודין אלא יקבר, לר"י - דלא אלים למיתפס פדיונו. לתוס' - דכסף ראשון ולא כסף שני.

• 'מחיצות רבנן לקלוט':

- לענין פדיה - לא פלוג רבנן בין איתנהו לליתנהו.
- לעיר הנדחת - לתי' א' בתוס': לא נפלו מחיצות כלל - שלל ירושלים.
- נפלו לאחר גמ"ד - לא הוי שלל ירושלים אלא עיר הנדחת.
- נפלו קודם גמ"ד - שלל שמים.
- לתי' ב' בתוס': נפלו לאחר גמ"ד - לא הוי שלל ירושלים אלא עיר הנדחת.
- נפלו קודם גמ"ד - שלל ירושלים.
- תוס': מחיצות ירושלים שנפלו מיעוטן - אסור לענין טלטול בשבת ושורי לאכילת מעשר וקדשים.
- נפלו רובן - אסור לכל מילי.
- חזרו ונבנו המחיצות; למעשר - מהני. לזבחים - לא מהני.
- מעשר שני שאין בו שו"פ - אין לו פדיון.
- אין בחומושו שו"פ - לרב אמי - יש לו פדיון.
- לרב אסי - אין לו פדיון. « והכי מסקינן.
- פליגי תנאי אי חומשא מלבר או מלגיו.

נד

- נפשט שחומש לא מעכב.
- הקדש שוה מנה שחיללו על שו"פ - וכיון לחלל על פחות משווי כולל החומש - מחולל והחומש בכלל.
- חילל ולא נתן חומש: לר' אליעזר - יאכל.
- לר' יהושע - לא יאכל.
- לרבי - בשבת יאכל, א"נ בהקדש דגזברין תובעין אותו בשוק. אבל במעשר בחול - לא יאכל.
- ומודה ר' יהושע בשבת בהקדש דיאכל משום עונג שבת ומשום שגזברין תובעין אותו.
- הקדש וחומשו אין מתחללין על קרקע.
- תוס': קרקע שאם לא היתה קדושה היתה צריכה ליתלש מיקרי תלוש.
- מעשר וחומשו אין מתחללין על אסימון דבעי' "וצרת הכסף". וחומשו כמותו מ"עליו".
- גזל תרומה - מוסיף חומש על חומש.
- במעשר - אין מוסיף חומש על חומש ועל חילול שני מוסיף חומש. ובהקדש הוי איפכא (תוס').
- אף דבר שאין כולו לשמים (קדשים קלים) מוסיף חומש.

נה

- סוף הקדש: לא מוסיף בו חומש. תוס': ויש לו פדיון; או כשלקח ע"מ לבנות ונמלך.
- או כשנפל הבנין.
- האומר פרה זו תחת פרה של הקדש - ולא שוים אותו סכום - הקדשו פדוי וירושלים.
- אמר פרה זו בה' סלעים תחת זו ולא שוה - א"צ להשלים, דהקדש שוה מנה מחולל על שו"פ.
- ח' פרוטות הן: ¹הוראה, ²קירושי אשה, ³מעילה, ⁴השבת אבידה, ⁵השבת גזילה, ⁶ללוי יש אונאה לפרוטות ולרב כהנא אין, ⁷שיבת הדיינים בתחילת דין בשו"פ, ⁸מעשר למ"ד אין בו שו"פ.
- ישיבת הדיינים, בהקדש: אפי' פחות משו"פ.
- בהריוט: תחילת דין - בשו"פ. סוף דין - לכו"ע (תוס') נזקקין לפחות משו"פ.
- תרומה ותרומת מעשר - מוסיף חומש.
- תרומת דמאי - לר"מ - מוסיף, דעשו חיזוק לדבריהם כשל תורה.
- לרבנן - לא מוסיף.

- נתן גט ולא אמר בפני נכתב;
קודם שניסת: יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר בפ"ג.
- ניסת: לרבנן- תצא ואין הולד ממזר, או שיטלנו ויחזור ויתננו לה ויאמר בפ"ג.
לר"מ- תצא והולד ממזר. ולא מהני שיתן עוד פעם את אותו הגט (תוס').
- מעשר שני של דמאי, לרש"י: לר"מ- צריך דוקא לפדות על מעות דבעי' "וצרת הכסף".
לרבנן- יכול לעלות גם פירות שלקח.
- לתוס': לר"מ- יכול להעלות הפירות או יפדם על כסף.
לרבנן- יעלה דוקא הפירות ולא יפדה על כסף.
- מע"ש ודאי - אין מחללין על נחושת אלא מדוחק וחזור ומחללין על כסף.

נו

- הלוקח מנחתום ע"ה;
לרש"י: לר' מאיר- מעשר מהחמה על הצוננת וכן להיפך דהוי כמן הרעה על היפה דמהני מ"לא תשא עליו חטא".
- לר' יהודה- לא מעשר, דשמא ב' ב"א הוו דהוי ב' מינים.
ואפי' מהרבה דפוסים (לכו"ע), דנחתום לוקח מאדם אחד וא"כ לא הוי פטור על חיוב.
לתוס': מן החמה על הצוננת; בדפוס אחד: מעשר, דהוי כמן הרעה על היפה.
- בב' דפוסים: לר' מאיר- מהני, דנחתום לוקח מאחד.
לר' יהודה- לא מעשר, דכיון דהוי חמה וצוננת ודפוסים שונים מוכח שלקח מב' ב"א.
- לקח מפלטרי; לר' מאיר- מעשר כל דפוס בנפרד, דלוקח מכמה ב"א.
לר' יהודה- מעשר מאחד על הכל.
- קרקעות, ועבדים (שהוקשו לקרקעות), ושטרות (אין גופן ממון): אין להם אונאה;
תוס': או לצד שקנין שטרות הוי דאורייתא.
או מיירי שמוכר המלוה ללוה שטר שכתוב על שמו.
לר' חיים מיירי בשעבוד קרקעות.
- 'ידו' בכל מקום הוי ממש, ואם א"א - אמרינן דהיינו רשותו.
- שכירות הוי מכירה ליומיה רק לגבי אונאה (דיש בה אונאה), דכתי' ממכר מיותר לרבות שכירות (תוס').
- מכר קרקע הראויה לזריעת שש זרע חמש - אם אמר שזרע שש - הוי דבר שבמנין ולעולם חוזר.
- ואם אמר שדאי כדאיבעי לה - ומורה שזרע חמש - ספק אם נחשב כקרקע ואין אונאה או כמטלטלין ויש.
- 'דבר שבמנין ושכמשקל חוזר', נאמר אף בקרקע (תוס').
- זרעים שהיו בקרקע בזמן העומר ולא השרישו ורוצה לאוכלן - ספק אם עומר מתירן.

נד

- קרקעות: לכו"ע יש בהם ביטול מקח, לרש"י- ביותר משתות.
לר"ת- ביותר מפלגא.
- הקדשות: לר' ירמיה- אין בהם ביטול מקח, דהקדש שוה מנה מחולל על פרוטה.
לר' יונה- יש בהם ביטול מקח.
- לר' חסדא- בהקדש אף בפחות מכדי אונאה חוזר.
- תוס': אף באונאה דשתות בהקדש צריך להשלים הדמים מדרבנן לכו"ע.
- חילל הקדש בפחות מכדי אונאה: לר' יוחנן- הכל יצא לחולין וישלים מדרבנן.
- לר"ש בן לקיש- יצא לחולין רק כנגד מעותיו וישלים מדאורייתא ולא יכול לחזור בו.
- חילול הקדש על פחות משוויו, לרש"י: לר"ל- מותר לחלל. לר' יוחנן- לכתחילה אסור.
לתוס': לכו"ע לכתחילה אסור, ופליגי בנתכוון לחלל בשוויו דלר' יוחנן ישלים ולר"ל א"צ להשלים.

- אין ריבית בהקדש, לר' הושעיא - דמיירי בקיבל עליו לספק סלתות של ד' ועמדו בגי'; לתוס' - מדובר שכשקיבל יצא שער של לקוטות ועדיין לא הקדישן. לרש"י - אף שלא יצא השער.
- לרב פפא - דמיירי באבני בנין המסורות לגזבר שעדיין לא הקדישום.
- תוס': יש איסור ריבית כשלווה אדם מחבירו מעות ואומר שיחזיר יותר להקדש, דנחשב שקיבלם הוא.
- תוס': אין דין שומר בהקדש וקרקע, ואף בפשיעה פטור.

נח

- אין נשבעין על ההקדשות. חנן מהקדש שחייב באחריותו; לר"ש - נשבעין. ולרבנן - אין נשבעין.
- וחנן משליח להביא דבר להקדש ואבדו - נשבע מתקנ"ח שלא יזולו בהקדש.
- הקדש ששלחו שליח לתרום עבורם ואבד אחר שבא ליד גזבר: תורמין עליהם.
- אבד קודם שבא ליד גזבר: לרש"י - תורמין עליהם.
- לתוס' - אין תורמין.

ותורמין; על הגבוי ונמצא אצל שליח בדרך.

ועל העתיד ליגבות, לרש"י - אף שלא יגבו בסוף.

לתוס' - דוקא אם יגבו לבסוף.

- הקדש שקנו מידו מתחייב בשמירה. תוס': אבל במה שנהנה לא מתחייב כיון שפטור משבועה.
- א"נ אין הנאה רק אם סבורין שהוא שואל.
- אסור לשמור בשביעית. תוס': ואם שמר - אסור לאוכלו, אולם שרי להודיע שמיועד לעומר.
- דבר חשוב כס"ת או כמרגלית שאדם רוצה לזווגן, לרבנן - יש בהן אונאה.
- לר' יהודה - עד כדי דמיהן אין בהן אונאה.
- "לא תנו" מיירי באונאת דברים. וחמורה מאונאת ממון: א. דכתי' בו "ויראת".
- ב. דהוי בגופו.
- ג. שלא ניתן להישבון.

- ג' יורדין לגיהנם ואינן עולין: א. מלבין פני חבירו ברבים.

ב. המכנה שם (אף שם שהורגל בו).

ג. הבא על אשת איש.

- תוס': הנהו ג' דלעיל - עולין לאחר י"ב חודש.

אפיקורסין - יורדין לגיהנם לדורי דורות.

פושעי ישראל בגופן - עולין לאחר י"ב חודש ואח"כ לא נידונים.

בא על כותית - אם יש לו עוד עבירות - אינו עולה לאחר י"ב חודש.

אין לו עוד עבירות - אינו נענש.

וכולהו אם עשו תשובה עולין.

נמ

- נח לאדם שיבוא על אשת איש ודאי ואל ילבין פני חבירו ברבים, שזה יש לו חלק לעוה"ב וזה אין לו.
- בת שבע היתה ספק אשת איש; לרש"י - משום שכותב גט מהיום אם לא אחזור בסוף המלחמה.
- לתוס' - משום שנתן גט בצניעה.
- י"א דבכל עניני העולם יתיעץ עם אשתו ובמילי דשמיא לא.
- וי"א דרק בעניני ביתו יתיעץ עם אשתו.
- שערי אונאה; ¹לא ננעלו, ²הקב"ה נפרע מהם בעצמו, ³ואין הפרגוד ננעל בפניהם.
- עסקי תבואה; מביאים למריבה בבית, ומביאים לעשירות ועניות.
- תנור סתם או שעשוי חוליות - מקבל טומאה דהוי כלי.
- נתנו חול בין החוליות - לר"א - טהור, דהוי כקרקע.
- לרבנן - טמא, דהוי כלי דלא בטל לחול.

- בת קול, כשהיא נגד פסוק- אין משגיחין בה. וי"א דמשגיחין ורק כשיצאה לכבוד ר"א לא השגיחו (תוס').
- כשאינה נגד פסוק- אלא להכריע אם לילך אחר רוב או חכמה, לרבנן- אזלינן בתרה.
- לר' יהושע- לא אזלינן.

ם

- אין מערבין פירות חדשים בישנים אפי' אם החדשים שווים יותר, דשמא רוצה לישנן, ואפי' חדשים בחדשים לא יערב.
- יין: בין הגיתות- מותר לערב, כיון שעדיין תוסס ומשביח. וכן מותר לערב בו מים במקום שנהגו.
- שלא בין הגיתות- לרב פפא- אסור לערב, ואם נהגו מותר לערב דמוחלין.
- לרב אחא- מותר אף שלא נהגו, כיון דאפשר לטעום.
- מותר לערב שמרים ביין של אותו יום בלבד.
- מים שנתערבו ביין אסור למכור אא"כ מודיע. ולתגר אסור למכור אף אם מודיע.
- ובמזיגה עם הרבה מים שהוא מורגש - שרי.
- תוס': סתם מזיגה - שני שלישי מים ושלישי יין. ומזיגת רבא - ג' רבעים מים ורבע אחד יין.
- ביין שירוני - שני שלישי מים ושלישי יין.
- לחלק קליות ואגוזים לילדים, לרבנן- מותר, כיון שכולם יכולים לחלק.
- לר' יהודה- אסור, שמרגילן אצלו.
- להפחית את השער בשביל רווח העולם, לרבנן- מותר. לר' יהודה- אסור.
- אין מפרכסין (מתקנין ומייפין) כלים ישנים, אבל בחדשים שרי.

פרק המישי - איזהו נשך

סא

- בין לזה בין מלוה עוברים בבי' לאוין, לאו דנשך ולא דריבית, בין בכסף בין באוכל בין בכל דבר; מלוה - דכתי' "את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך", וקרינן ל"נשך ובמרבית" ב"פ חד אכסף דרישא וחד אאוכל דסיפא. וכל דבר ילפי' בגו"ש נשך נשך מלוה.
- לזה - דכתי' "לא תשיך לאחיך... כל דבר אשר ישך", ומיתורא ד"נשך כסף נשך אוכל" ילפי' שעובר גם בלאו דריבית.
- תוס': אע"ג דכתי' כל דבר, כתי' כסף ואוכל למדרשינהו בכלל ופרט וכלל, דבעי' דבר המטלטל וגופו ממון, יצאו קרקעות שאין מטלטלין ויצא פחות משו"פ שאינו ממון, דמה"ת אין בהם איסור ריבית.
- איצטרדין לאו באונאה ולאו בריבית, ולא ילפי' מהדדי, דבריבית איכא חידוש דאפי' בלוה אסור, ובאונאה אסור אפי' שהיא דרך מקח וממכר שיש שקונים חפץ ביותר משווי. וילפי' לאסור כל דבר שמחסרו ממון מהצד השווה דאונאה וריבית.
- לאו בגזל - איצטרדין לכוּבש שכר שכיר שיעבור בבי' לאוין, דכוּבש שכר שכיר כתי' בעניינא דגזל. לאו בגניבה - איצטרדין לאסור אפי' בגונב ע"מ לצערו או בגונב ע"מ לשלם כפל (שרוצה להנותן).
- לאו במשקלות - איצטרדין לעבור עליו משעה שטומן משקלותיו במלח (שמכבידן) ואפי' לא שקל.
- תוס': אין מזהירין מן הדין, חוץ מבלאו הניתק לעשה (גזל) דלא לקי, דא"צ אזהרה ואתי שפיר מן הדין.
- ריבית דאורייתא - דרך הלוואה, ונקרא ריבית קצוצה.
- ריבית דרבנן - דרך מקח וממכר, ונקרא אבק ריבית.
- ריבית קצוצה;
- לר' אלעזר- יוצאה בדיינין (הייב להחזיר), דכתי' ברישא דקרא דריבית "וחי אחיך עמך". ור' יוחנן יליף ליה לחיך קודמיה.
- לר' יוחנן- אינה יוצאה; לר' יצחק- דכתי' ביחזקאל שמלוה בריבית ימות, למיתה ניתן ולא להשבון.
- לרב אדא ב"א- דכתי' ביה "ויראת מאלוקיך" למורא ניתן ולא להשבון.
- לרבא- דהוקשו (ביחזקאל) מלוי בריבית לשופכי דמים דלא ניתנו להשבון.
- וכן פליגי אם לוקה (המלוה והערב) על איסור ריבית, דלר' אלעזר אינו לוקה דהוי לאו שניתק לעשה.

סב

- מודה ר' אלעזר: א. במת, שבניו אינן חייבין להחזיר, אא"כ הניח להם דבר מסוים כמו פרה וטלית (שניכר שבא ע"י ריבית) ועשה תשובה דחייבים להחזיר מפני כבוד אביהם.
- ב. באבק ריבית, דריבית דרבנן אינה יוצאה בדיינין.
- ג. בריבית מוקדמת ובריבית מאוחרת.
- אם היה לו שהות להחזיר קודם שמת - בניו אין חייבין להחזיר. תוס': ואפי' למ"ד אינה יוצאה בדיינין, דכיון שלא חשש ללעזו ובושת גם בניו אין להם לחוש לכבודו.
- תוס': לריב"ן - מודה ר' יוחנן דצריך להחזיר כדי לצאת ידי שמים.
- לתוס' - אף לצאת יד"ש א"צ להחזיר (ואיכא מ"ד בכ"ק דמה"ת חייב בדין ומדרבנן חייב רק לצאת יד"ש).
- מלוה וערב; לתנא קמא - לוקין על איסור ריבית.
- לר' נחמיה - אין לוקין, דהוי לאו הניתק לעשה.
- לתי"א - פליגי במחלוקת ר' אלעזר ור' יוחנן דלעיל.
- לתי"ב - פליגי בלאו ד"לא תשימון עליו נשך", דלת"ק עוברים (ואפי' העדים) משעת שומא וא"א לתקן, ולר' נחמיה כל עוד לא גבו אפשר לתקנו ע"י קריעת השטר וס"ל דשטר העומד לגבות אינו כגבו. ולגבי לאו ד"לא תקח", לרש"י - כו"ע כר' יוחנן.
- לתוס' - כו"ע כר' אלעזר.
- לזה חטיין בשווי ל' דינרים וקנה המלוה את החטיין בכ"ה - מותר מדינא, ואסור לעשות כן מפני הערמת ריבית. וה"מ בנתן לו כ"ה דינרים, אבל בפוסק לו יין בשווי כ"ה (ויש לו יין), מותר לכתחילה.
- וה"מ כששער החטיין הוא ל', אבל אם השער היה כ"ה ופסק בל', אסור מדינא.

סג

- אמנה בדמים; לרב - אין עושין, שנותן מעות על פירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו, דמחזי כריבית.
- לר' ינאי - עושין, דמה לי הן מה לי דמיהן. לרש"י - דמיהן היינו אפי' מעות (וכן לר"ת).
- לרשב"ם - דמיהן היינו יין וכדו', אבל מעות אסור.
- ומודה רב בייחד לו קרן זוית לפירות, דכלתה תורת הלואה וברשותיה אייקר. תוס': ואפי' אכלן המוכר מותר לשלם פירות אחרים, ולא דמי לסאה בסאה דאסור, דהתם הלואה והכא זביני.
- ומודה רב דלמ"ד צד אחד בריבית מותר, ה"נ מותר, דשמא לא יתייקרו הפירות.
- מלוה שפוסק חטיין לפי שער של עכשיו, דהיינו שרוצה שיפרע לו מהם כל י"ב חודש ואפי' יתייקרו; לברייתא - אסור, דדמי לריבית, דכיון שאינו נותן לו מעות אינו יכול לקנותם עכשיו.
- לר' אושעיא - מותר אם יש ללוה עכשיו חטיין, דכיון שקאי במי שפרע הרי הוקרו ברשות המלוה.
- לזה שעשה שדהו מכר, דהיינו שאמר למלוה אם איני פורע עד יום פלוני הרי השדה שלך;
- לתנא קמא - אסור למלוה לאכול פירות הזמן, דשמא יפרע לו ונמצא אוכל פירות בריבית.
- לר' יהודה - מותר, לראבי"י - דס"ל דצד אחד בריבית מותר.
- לרבא - דמייירי שהתנו שאם לא יהיה מכר יחזיר את הפירות. ומ"מ אסר ת"ק;
- לרש"י - דבשעת אכילה קאכל ריבית ועבדיה לאיסור.
- לתוס' - דמצריכו לפרוע חובו לפני שמחזיר את הפירות.
- תוס': מודה רבא דמדאורייתא פליג ת"ק ור"י בצד אחד בריבית, אבל מדרבנן לכו"ע אסור.
- תוס': צד אחד בריבית הוי רק בדבר שיש ביד המלוה או הלוה לעשות שלא יהיה ריבית, משא"כ סאה בסאה שתלוי בשער.

- אופנים שמוותר לפסוק שיקבל פירות בעתיד (לפי מחירם עכשיו) עבור מעותיו ואפי' יוקירו הפירות;
 - א. כשנותן מעות ויצא השער, ואע"ג שאין למוכר עכשיו פירות, דיכול לקנותן. ואע"ג שצריך לתת זווי לספסירא; לרבא - מיירי שמשלם למוכר גם דמי ספסירא.

לרב אשי - א"צ, דמוכרי התבואה הולכים מעצמם לבעלי המעות.
 - ב. כשלא יצא השער ויש למוכר עכשיו פירות. ובעי' שהלוקח יבוא לגרון או שיפגוש את המוכר בשוק ויאמר שסומך עליו, דאל"כ לא סמכא דעתיה ואם יחזור המוכר אין עליו מי שפרע.
 - ג. (לר' אושעיא דלעיל) כשלא נותן מעות (אלא רוצה פירות לפרעון הלוואה) ויצא השער. ואם אין ללוה עכשיו פירות, אסור, דשמא יוקירו ודמי לריבית דשאני הלוואה ממכר.
 - ד' חלות שעווה נמכרים בזוה, ומכר לחבירו ה' בזוה בשביל שיקדים לו מעות;

אם החלות בידו - מותר, ואפי' שאינן בעיר או שאבד לו המפתח.

אם אינן בידו - אסור. תוס': דכיון שנמכרים ד' בזוה הוי כפירש לו אם מעכשיו בפחות ואם לזמן פלוני ביותר, אבל בדבר שאינן שומתו ידועה מותר.

ואסור אפי' שיש למוכר אשראי במתא (שחיבים לו שעווה), דמחסי גוביינא.

סד

- לווה מחבירו ומצא יותר - אם אינו בכדי שהדעת טועה (שטועים בעשרות וחמישיות) - הוי מתנה.

ואפי' אם איניש תקיפא הוא שאינו נותן מתנות, דשמא משיב לו גזילה בהבלעה.

ואפי' אם לא עשה איתו מו"מ בעבר, דשמא אחר ביקש ממנו להבליע לו.
- מכר קרי (רלוועין) ובשכר הקדמת המעות אמר שיביא גדולים, וכעת הם קטנים; ו"א דאסור.

ני"א דמותר.

ומודו כו"ע במוכר מה שעזי חולבות כך וכך, דאסור לתת בשכר המתנת המעות את החלב שבא אח"כ, משא"כ בקרי שהגדולים באים מכח הקטנים שכבר היו בשעת המכר.

ומודו כו"ע במוכר מה שעזי חולבות, דמותר, דאפשר שימצא פחות ואין כאן אגר נטר.
- תוס': פרדיסא, דהיינו שמשלם על יין כשהוא בוסר ע"מ לקבלו בזמן הבציר; לרב - אסור.

לשמואל - מותר.
- ומודה רב: א. במכר מה שעזי חולבות, או משום דאין רגילות לזלזל בשביל המתנה יום או יומיים ומקבל עליו גם אם יפסיד, משא"כ ביין שהוא זמן ארוך ולא שכיח שיפסיד (ע"י גשמים וכדו').

או משום דבפרדיסא מיירי שאמר כך וכך מכור לך.
- ב. במשכנתא דסורא, דהתם קונה את הקרקע מעכשיו (אם לא יפדה הלוה) ויכול אפי' לשטוח בה פירי, משא"כ בפרדיסא שאינו זוכה כעת והוי זווי הלוואה דבבציר זוכה ביין בלבד.
 - ג. במוכר דלוועין קטנים דלעיל דשרי, דבפרדיסא מיירי שלא יצא עדיין הפרי כלל.
- קונה יין שהתנה; אי תקפה (לרש"י - החמיץ. לתוס' - נעשה יין רע. אבל בהחמיץ הוי מקח טעות וא"צ להתנות) ברשותך, אי יקרא או זילא ברשותי - מותר לעשות כן, דכיון שמקבל ע"ע זולא הוי קרוב לשכר וקרוב להפסד.

תוס': או דמיירי שמשך, ואפ"ה אסור אי אמר זילא ברשותך, דהוי קרוב לשכר ורחוק להפסד.

או דמיירי שלא משך, וצריך להתנות דאל"כ איכא מי שפרע דמשלמים גם על יין רע.
- בעלמא - הדר בחצר חבירו שלא מדעתו פטור מלשלם דזה נהנה וזה לא חסר פטור.

במלוה - ני"א דאסור למלוה לדור בחצר הלוה בחינם או בזול, דמיחזי כריבית.

ני"א דמותר, ואסור רק אם קצץ מתחילה וא"ל הלווני ודור בחצרי.
- לרש"י - וה"ה שאסור להלוות על הבית בנכיתא, דהיינו שמנכה מההלוואה לפי השכירות (בזול), משא"כ בפירות שמוותר בנכיתא דפעמים שמפסיד פירותיו.

לר"ת - מותר בנכיתא גם בבית, דפעמים שהבית נופל או נשרף, וכיון שמלוה על הבית שרי כאלו הבית בידו בתורת מכר.
- תוס': הלכה כמ"ד אסור למלוה לדור בחצר הלוה אפי' אם לא קצץ, ואפי' זה לא נהנה וזה לא חסר.

וה"מ במילי דפרהסיא ואוושא טובא כחצר, אבל להשאל כליו או סוסו מותר אם בלא"ה היה משאלו.

וה"מ שלא מדעתו, אבל מדעתו מותר בדבר שהלוה היה עושה למלוה בלא ההלוואה.

סה

- התוקף בעבדו של חבירו ועשה בו מלאכה - פטור מלשלם לבעליו שכרו; או משום עבד אינו שווה לחם אכלו, וכגון עבד ליצן שמרקד בחנויות לשתות יין. או משום דניח"ל דלא נסתרי עבדיה, שלא יתרגל להיות בטל.
- תוס': או משום דנחית אדעתא דגולנותא וגולן משלם כשעת הגזילה, משא"כ בנחית אדעתא דמלאכה.
- קיבל מהמלוה משהו אחר בשביל חוב של ריבית קצוצה:
 - א. קיבל חטיץ ביותר מדמי הריבית, לאביי - כשיוצא בדיינין מחזיר רק כנגד דמי הריבית. לרבא - מחזיר הכל, שהכל בתורת ריבית.
 - ב. קיבל גלימא, לאביי - מחזיר מעות וא"צ להחזיר את הגלימא.
 - לרבא - מחזיר דווקא את הגלימא, שלא יאמרו שלובש גלימא של ריבית.
- ג. קיבל שכירות חצר בפחות מדמי הריבית, מחזיר את כל דמי הריבית, ולא יכול לומר ששכרה ביוקר כי הגיע לו מריוח הריבית ועכשיו שמשלם על השכירות ישלם לפי המחיר בשוק, דסבר וקיבל.
- אסור למכור ולומר אם תשלם עכשיו תשלם 'י מנה ואם תשלם אח"כ תשלם י"ב מנה. ואיכא גוונא דמותר; א. בשכירות, דאינה משתלמת אלא לבסוף ואם משלם עכשיו מוזיל לו ממחיר השכירות. ב. בטרשא, דהיינו שלא קץ אלא מכר סתם - תשלם כך וכך ביום פלוני. תוס': ואם השער קבוע, כגון בתשרי זול ובניסן יקר, הוי כקץ ואסור.
- ג. בת"ח שנתן לשלוחו למכור והשליח משתמש במעות ומשלם אח"כ ביוקר, דמותר אע"ג דקץ (תוס'), דמה שקונה במעות הוי ברשות הת"ח דניח"ל שעי"ן כן פטור ממס וגם אין רשאין אחרים למכור לפניו (ע"פ שטמ"ק).
- לרב פפא - מותר (אפי' קץ ותוס') גם במוכר עשיר שלא צריך למעות עכשיו וכשהסחורה לא מתקלקלת. « להלכה - אסור, דהלוקחות יחיבי אגר נטר, דאיין להם מזומן כעת. תוס': מ"ד ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף מודה דמשתלמת בסוף, דכתי' "כשכיר שנה בשנה". ומ"ד אינה אלא לבסוף מודה שפועל יכול לחזור בו ואפי' בחצי היום, דכשהוא חוזר הרי סוף. ופליגי לענין קידושין אי חשיבא מלוה, ולענין הבונה כיפה לע"ז אם שכרו מותר. • מכר לו שדה ונתן הלוקח מקצת דמים; מוכר אוכל פירות - כשא"ל כשתשלם את השאר קנוי לך. לוקח אוכל פירות - כשא"ל קני מעכשיו וזוהי ליהוי הלואה. ולמוכר אסור לאכול דהוי ריבית. שניהם אוכלים - כשא"ל קני כשיעור זון, דכל אחד אוכל לפי חלקו בשדה. שניהם אסורים - ומפקידים את הפירות ביד שלישי - כשא"ל כשתשלם את השאר קנויה לך מעכשיו, שאם יאכל המוכר ובסוף ישלם הלוקח הוי ריבית ואם יאכל הלוקח ובסוף לא ישלם הוי ריבית. ולר' יהודה מותרים (דהוי צד אחד בריבית). • משכן לו שדה וא"ל המלוה כשתרצה למוכרה תמכור לי בדמים מועטים - אסור. ולר' יהודה מותר. • מכר שדהו והתנה שיוכל לפדותה - אסור, שאם יפדה נמצא שאכל פירות בריבית. ולר' יהודה מותר. תוס': ובמשכנתא בלא נכייאת לכו"ע אסור, דהכא אם לא יפדה אין יורשיו פודין.
- אמר הקונה למוכר שיוכל לפדותה - מותר, דהוי מכר גמור, דאינו חייב להחזירה כיון שהמוכר צריך להתנות ולא הלוקח.

סו

- מכר קרקע בלא אחריות ואח"כ א"ל שיש אחריות - הוי פיטומי מילי בעמלא לנחמו, דללוקח יש להתנות שיהיה אחריות ולא למוכר. וכן בשכ"מ שכתב גט (ולא כתב אם מתי) ואמרה לו שאם יעמוד תהיה שלו, דהוי פיטומי מילי. תוס': ואם אמרו זאת בתחילת הדברים הוי תנאי גמור.

- הלווה על שדהו וא"ל אם אי אתה מחזיר עד ג' שנים הרי היא שלי - הרי היא שלו; אן כר' יוסי דאסמכתא קניא, דאפי' שהשדה שווה יותר מההלוואה מהנה.
- אן דמיירי שא"ל קני מעכשיו אם לא אחזיר בג"ש, דהוי מכר גמור אלא שיכול לפדותה.
- אן כרב הונא, דס"ל שאם התנה בשעת מתן מעות קנה את כל השדה ואם התנה לאחר מתן מעות קנה כנגד מעותיו (ור"ג פליג). תוס': וס"ל כמ"ד אסמכתא לא קניא, והכא לא הוי כשאר אסמכתות; לר"ג - דהוי כעין מקח וממכר שהקנה לו את הקרקע בתורת משכון וגם עשה לו טובה בהלוואה, וגמר בדעתו להקנות לו.
- לר"ת - דהכא תפיס מלוה גופיה בקרקע.
- ומטעם זה סגי במעכשיו וא"צ שיקנה בב"ד חשוב כשאר אסמכתות.
- א"ל אם אי אתה מחזיר עד ג"ש הרי היא שלי, למ"ד אסמכתא לא קניא איכא גוונא דקנה:
 - א. מצאו הלוה בתוך הזמן וא"ל קני ולא אפדנה עוד, דאי לאו דגמר ואקני למה לו לומר זאת בתוך הזמן הרי אין יכול לתובעו. ונדחה, דא"ל כדי שלא יטרירו כשיגיע הזמן.
 - ב. בנמצא הלוה שותה שיכר בחנות, דאינו טרוד לפדות שדהו. ונדחה, דאפשר ששותה להפיג דאגתו להשיג מעות או שאדם אחר הבטיח לו מעות.
 - ג. אי קפיד ברמי, לרש"י - שמקפיד למכור חפציו בשוויין, דאינו חש לפדותה. ונדחה, דמקפיד כדי שלא יזולו קרקעותיו.
 - לתוס' - שהקפיד שההלוואה תהיה בשווי השדה. ונדחה, דאינו רוצה לזלזל בשדהו.
 - ד. אי קפיד בארעא, לרש"י - שמקפיד לא למכור שום קרקע ואפי' בשווייה.
 - לתוס' - שהסכים ללוות רק על שדה זו ולא על שום אחרת.
- תוס': אסמכתא הוי היכא דאין בידו, או היכא דגזים. והכא הוי כגזים, דאין אדם רגיל למכור קרקעותיו.
- לר"ג; בהלוואה - וכגון הא דלעיל שהתנה שיחלט השדה לאחר ג"ש - משלם ללוה על הפירות שאכל.
- בזבני - וכגון המוכר פירות דקל קודם שחנטו וחזר בו לאחר שבאו לעולם (וכמ"ד אין אדם מקנה דשלב"ל) - פטור הקונה מלשלם על פירות שאכל.
- לרש"י - דס"ל דמחילה בטעות הוי מחילה, ובהלוואה חייב משום דמיחזי כריבית קצוצה ויוצאה בדיינין.
- לר"ת - דס"ל דמחילה בטעות לא הוי מחילה, ובזבני פטור די"ל דאפי' היה יודע שאפשר לחזור לא היה חוזר כי היכי דליקו בהימנותיה.

סז

- אפי' אם מחילה בטעות הוי מחילה - מחזיר אונאה, דכיון שלא ידע שנתאנה אין כאן מחילה כלל.
- אפי' אם מחילה בטעות אינה מחילה - איילונית יוצאת בלא כתובה ובלאות (לרש"י - כגדים שהכניסה, ואפי' קיימין. לתוס' - שאין קיימין) ופירות (לרש"י - פירות שאכל. לתוס' - אפי' פירות שליטת והם עדיין בעין), דאפי' יודעת שאין נישואין מוחלת דניח"ל דניפוק עלה שם נשואה.
- מכר שדהו והתנה שיוכל לפדותה ופדה;
- לרבה ב"ר הונא - הפירות שאכל הקונה הוי כאבק ריבית ואין יוצא בדיינין.
- לרבינא - יחזיר. תוס': דס"ל דמחילה בטעות לא הוי מחילה.
- משכנתא בלא נכייטא, דהיינו שלא התנו שינכה מהחוב באכילת הפירות אלא משכן סתם וירד ואכל; לר"ג - ישלם על הפירות שאכל (רש"י בדעת ר"ג דלעיל סוף דף סו).
- לרבא - אכל כנגד שווי ההלוואה ישלם דהוי כפרעון החוב, אכל יותר פטור דהוי אבק ריבית. ופטור אפי' שהיה חייב לו עוד מעות בשטר אחר. ובשדה של יתומים חייב הכל, דב"ר אביהן של יתומין ואינן מוחליין.
- לרב אשי - פטור מהכל, דלא אכלן בתורת פרעון, והוי אבק ריבית שאינו יוצא בדיינין.
- וה"מ באתרא דמסלקי (שבכל עת שישג הלוה מעות יסלק את המלוה), אבל באתרא דלא מסלקי (שאוכל שנים קצובות וא"א לסלק) - לכו"ע אוכל אפי' בלא לנכות מהחוב, שהשדה כמכורה לו.

- משכנתא באתרא דמסלקי, מותר לאכול פירות ולנכות מהחוב בא' מהאופנים הבאים:
 - א. בנכייטא, דהיינו שמנכה מהחוב דבר קצוב לשנה, דנראה כמכירה דמנכה אפי' תלקה ולא יהיו פירות. וצורבא מדרבנן לא יאכל אף ככה"ג, דיקדש עצמו במותר.
 - ב. לחד מ"ד (ל"ק פליגי בזה אמוראי, ול"ב דלכו"ע אסור), כשאוכל ה' שנים בלא נכייטא ואח"כ מנכה לפי מה שאוכל.
 - ג. לחד מ"ד (ל"ק לכו"ע מותר, ל"ב פליגי בזה אמוראי), כשאוכל ה' שנים בנכייטא ואח"כ מנכה לפי מה שאוכל.
 - ד. במשכנתא דסורא, שכותב במשלם שניא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף, דלא מיחזי כהלואה אלא כלוקח פירות של שנים הללו באותן דמים.
- משכנתא באתרא דמסלקי:
 - א. אין בע"ח גובה הימנה ואין הבכור נוטל פ"ש (למ"ד דמלוה הוי ראוי) ושביעית משמטתה, דהוי מלוה. משא"כ באתרא דלא מסלקי דהוי מכר אצלו.
 - ב. מסלקו אפי' מתמרים שכבר נפלו על המחצלת, דהמלוה אינו קונה אותם אא"כ הגביהם. ולמ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר קנה, קנה בלא הגבהה.
 - ג. אמר בשעת מתן מעות לא מסתלקנא - מהני תנאו, דקרקע קנהה בכסף.
 - ד. א"ל אייתי וזוי ואשלם, אסור לו להמשיך לאכול. א"ל אטרח ואייתי; לרבינא - ממשך לאכול. למר זוטרא - אסור. « וכן הלכה.
 - ה. סתם משכנתא היא שנה, ובתוך שנה אינו יכול לסלקו.
- משכנתא באתרא דלא מסלקי, ואמר המלוה שיוכל לסלקו; לרב פפא - צריך לקנות ממנו, דאל"כ הוי דיבורא בעלמא. « וכן הלכה.

לרב ששת ב"ר אידי - א"צ לקנות.

תוס': וה"מ שלוח הימנו סתם ואח"כ אמר, אבל התנה בתחילת ההלואה לכו"ע א"צ קנין.

סח

- משכנתא מלשון שכונה (שכן), דאיכא דינא דבר מצרא, שאם הלוח מוכר שדהו - המלוה קודם לכולם.
- אין לתת לחבירו להתעסק בשבילו למחצית שכו (חצי מלוה וחצי פקדון) ולכתוב בשטר שחייב לו כך כך לפי הקרן וחצי ריוח העתיד, ואם לא ירויח יאמין לו הנותן, דשמא ימות הנותן ונמצא היורש נוטל ריבית.
- מלוה שקיבל שדה בתורת משכון אסור לו להחכיר אותה ללוה שיעבוד בה ויתן לו כך וכך כורין לשנה, דנמצא נוטל ריבית קצוצה.
- אין לתת למחצית שכו, דמה שמתעסק בפקדון בשכר ההלואה הוי ריבית. ומותר אם נותן לו שכר על התעסקותו; לר' יהודה: שכרו כל שהוא, ואפי' לא פסק לו שכרו אלא טבל עמו בציר כאחד מן השוק.

לר' מאיר: לרש"י - כר' יהודה, אלא שצריך שיפסוק לו שכרו מראש.

לתוס' - שכרו לפי המלאכה הקודמת שלו, ומפחית מזה כמה שיניח משכרו כדי להיות בטל לגמרי. והיינו כפועל בטל דקתני.
- לרשב"י: שכרו לפי המלאכה הקודמת שלו, ומפחית מזה כמה שיניח משכרו כדי להתעסק במלאכה קלה זו. ולרש"י היינו כפועל בטל דקתני.
- וה"מ בהושיבו בחנות, דאין לו לעסוק באומנתו הקודמת, אבל בנותן לו עגלים לגדל למחצית שכו סגי שיתן לו שכר עמלו ומזונותיהן, דאין מתבטל להאכילן אלא רגע אחד ביום (ע"פ תוס').
- לר' יהודה דלעיל, המתעסק באפרוחים לחלוק בהם - שכרו הוא ביצים מזורות.

תוס': ואפי' לא מצא שרי, דביצים מזורות שכיחי טובא.
- המתעסק בעגלים וסייחים קטנים למחצית שכו, ונהגו באותו מקום לתת מעות בשכרו;

לרשב"ג - יכול לשנות מהמנהג ולא לתת מעות, דאין טרחא דנמשכין אחרי אמן, ושכרו הוא גללים.

לת"ק - אין לשנות מהמנהג, דגללים אפקורי מפקיר להו.

תוס': י"ג שיש שנהגו לתת ולדות בשכרו. לפי' א' - ובזה מודה רשב"ג שלא ישנה מהמנהג.

לפי' ב' - כ"ש דפליג גם בזה.

סמ

- אפשר ששכרו של המתעסק יהיה שיקבל שתי שלישי בריוחים, או שיקבל רק שלישי בהפסדים דהיינו ששלישי הלואה ומקבל חצי בריוחים על שמתעסק בב' שלישי של פקדון.
- « רבינו תם - הלכה כרשב"ג דס"ל כר' יהודה דשכרו כל שהוא. לתוס' ור"ח - הלכה כרשב"י, דנותן לו שכרו משלם (לפי המלאכה הקודמת וכדלעיל).
- הנותן עגל למחצית שכר וא"ל שיקבל בשכרו כל מה שיביא העגל יותר על שלישי דמיו של עכשיו; לרב: לתני' א' - מותר לעשות כן. תוס': אע"ג דס"ל דצד אחד בריבית אסור, הכא אקילו רבנן משום דשכיחי טובא שיהא מותר שלישי.
- לתני' ב' - מותר רק אם יש למקבל עוד בהמות, דבשביל בהמה זו אין טרחו נוסף. תוס': אבל משום שותפות בפלגא דמלוה א"צ לטרוח כל יום.

לשמאל: אסור לעשות כן.

- בעה"ב ואריס שהם שותפין בבהמה, א"צ לשלם לאריס על שטורח להכניסה ולהוציאה בשביל שניהם, דסתם אריס משעבד עצמו לבעל הקרקע.
- המקבל בהמה למחצית שכר - בגסה חייב לטפל בה לפחות י"ח חודש. ובדקה כ"ד חודש; לרש"י - ובתוך הזמן המקבל אינו יכול לחלוק בע"כ של נותן, דבשנה שניה צריכה יותר מזונות. וי"א - שהנותן אינו יכול לחלוק בע"כ של מקבל, דבשנה שניה טיפולה קל ושבחה מרובה. ובולדות של גסה חייב לטפל נ' יום, ובולדות דקה; לת"ק - מטפל ל' יום.
- לר' יוסי - ג' חודשים, דשיניה דקות וצריכה לאמה.
- חלק בעיסקא שלא מדעת חבירו; בזווי - מהני, דכמאן דפליגי דמו. ובלבר שלקח טבי (קלים ויוציאן) והשאיר טבי וכדו'.
- בחמרא - לא מהני, דאיכא דבסיס ואיכא דלא בסיס ושמא לא שם יפה.
- תוס': רוצה לדעת מאיזה טעם דנו אותו; לר"ת - א"צ להודיעו, אא"כ יש פתחון פה לחשוד בדיין דמודיעו משום והייתם נקיים. ואא"כ דנו אותו בכפייה.

גי"מ - דצריך להודיעו בכל מקרה.

- אסור להשכיר מעות, דחשיב מלוה והוי ריבית. ושאני מהשכרת חפץ; משום דחפץ מחזירו בעין ואם נאנס פטור, משא"כ מעות שנותן לו להוציאם. ומשום דמעות לא ידיע פחתייהו, לרש"י - ואפי' מחזירים בעין אין השכר על הפחת אלא על ההלואה. לתוס' - ואין ללמוד היתר מחפץ שנותן לו להוציא, דהשכר הוא על הפחת אם יחזירו בעין.
- ריבית הוי רק מלוה למלוה. ולכן מותר לתת לחבירו מעות כדי שילוה לאחר, דהוי שכר אמירה. ולכן מותר לתת מעות כדי שיאמר לאחר שילוה לו, דהוי שכר אמירה.
- המשכיר חנות וכדו' ונתן לשוכר מעות להשקעה בשביל שיתן לו יותר דמי השכירות; נתן המעות להשביח בגוף החנות - מותר, דחשיב ששוכר ממנו חנות משובחת ולכן מוסיף בשכרה. נתן כדי שיקנה פירות למכור - אסור, דתוספת השכר היא בשביל המעות והוי ריבית. ולכן מותר; במשכיר שדה (דנותן מעות לזבלה וכדו'), ובחנות לנאותה, ובספינה לקנות כלי ספינה (וילון ותורן).
- מותר להשכיר ע"מ שאם ישכר ישלם השוכר, ולא חשיב מלוה (ומעות השכירות ריבית) כיון שאם לא ישכר מחזירו בעין ואפי' הוול.

ע

- מעות של יתומים; לרב יוסף - נותנין להם מעט מעט לסעודתם, ואע"ג דכליא קרנא. לרבה - נותנין לאדם שיש לו גרוטאות זהב (שודאי שלו, דאין דרך להפקידם), באופן שקרוב לשכר ורחוק להפסד (שחולקים בשכר וההפסד עליו), דרבנן לא גזרו אבק ריבית ביתמי כדי שלא יכלו מעותיהם.
- לרב אשי - כרבה, אלא שנותנין אותן בב"ד לאדם שאין ערעור על קרקעותיו ושמע דינא דאורייתא ואין עליו שמתא דרבנן.

- תוס' ד"ה אתא: ראה תוס' כתובות פה ע"ב ותוס' יבמות קטו ע"ב.
- אין מקבלין צאן ברזל מישראל, דהיינו שכל אחריות הנכסים על המקבל ושם אותם עליו במעות, דהוי ריבית; לרש"י - מיירי בריבית דרבנן, דחולקין בשכר לפי מה שיהיה.
- לר"ת - מיירי בריבית דאורייתא, שנותן לבעלים שכר קצוב.
- המקבל צאן ברזל מנכרי - פטור מבכורה, ואע"ג דיצא מרשות בעלים כשאר מלוה, דמ"מ אי לא יהיב זוזי אתי נכרי ותפיס לבהמה או לולדות וכ"מ שיד נכרי באמצע פטור.
- תוס': בהמת ארנונא - חייבת בבכורה, דעיקר הבהמה של ישראל אלא דמשועבדת לנכרי, וכיון שיכול לסלקו בזוזי לא יצאת מרשותו.
- להלוות בריבית לנכרי; ו"א דאסור מדרבנן שמא ילמוד ממעשיו, אא"כ הוא בכדי חייו.
- ו"א דמותר בכל גוונא (ע"פ תוס').
- תוס': נהגו להלוות בריבית לנכרי, משום דקיי"ל כמ"ד מותר, דבשל סופרים הלך אחר המיקל.
- ומשום שיש עלינו מס מלך ושרים והכל הוי כדי חייו.
- ומשום שא"א להשתכר בין האומות בלא משא ומתן עמהם.

ע"א

- תוס': אותו שהלוה בריבית לא קם לתחייה עם המתים שהחיה יחזקאל;
- או משום שבני נח הוזהרו על ריבית דהוי כגזל, וגלי קרא דלישראל מותר לו להלוות בריבית.
- או משום שלא הייתה שעת תחיית המתים, וחבריו זכו לקום כי נזהרו מריבית אע"פ שלא נצטוו.
- אדם קורא לחבירו רשע - יורד עמו לחייו; לרש"י - שמתקוטט עם המעליב כאילו בא להורגו.
- וי"א - שהנעלב רשאי לרדת לאומנתו ולמעט מזונותיו.
- תוס': וי"א - שהנעלב רשאי לשרוף שלישי תבואתו.
- המלוה בריבית נכסיו מתמוטטין ואינן עולין לעולם, דכתי' "כספו לא נתן בנשך... לא ימוט לעולם".
- גר אינו נקנה בעבד עברי - דכתי' "ושב אל משפחתו" הוא ליכא.
- ואינו קונה עבד עברי - דגמירי דכל שאינו נקנה אינו קונה.
- אשה; עבד עברי - אינה קונה, דמתייחד עמה.
- עבד כנעני - פליגי תנאי, משא"כ ע"ע שצנוע ואם יקלקלו לא יגלה הדבר.
- כלב - אלמנה לא תגדלו, לרש"י - שמא תקלקל עמו.
- לתוס' - משום לזות שפתים, דלא נחשדו ישראל על הבהמה.
- גר תושב מותר בריבית, דגר תושב דכתי' בפרשת ריבית קאי רק על "זחי עמך" שאתה מצווה להחיותו.
- ישראל שלוה בריבית מנכרי - אסור להיות לו ערב, דבדינים המלוה אינו תובע אלא את הערב, ונמצא שהערב מלוה לחבירו בריבית.
- תוס': הלוה בריבית לנכרי - מותר לישראל להיות ערב לנכרי, דישאל תובע קודם את הלוה.
- נכרי שבא להחזיר את מעותיו בריבית למלוה ישראל - לא יקבלם ישראל אחר ממנו (בהלואה) מדעת המלוה; לרש"י - דהחמירו רבנן, דמדינא מותר דאין שליחות לעכו"ם.
- לר"ת - למסקנה אסור מדינא, דמיירי שהמלוה נטל ונתן ביד מן הנכרי לחבירו.
- תוס': וחשיב שלוחו של הנכרי ולא שלוחו של המלוה (בלא גוי"ג ביד), דהנכרי אינו מפקיר מעותיו אלא בא לזכות מעותיו לראשון ע"י השני.
- ישראל שבא להחזיר מעותיו בריבית למלוה נכרי - מותר לאחר לקחתם ממנו (בהלואה) רק מדעת המלוה. ואע"ג דאין שליחות לעכו"ם;
- לרב אחא: דמיירי שאמר הנכרי הניחם ע"ג קרקע והיפטר.
- לרב פפא: דמיירי שהנכרי נטל ונתן ביד, וקמ"ל דלא מחמרינן לומר שעשה זאת בשליחות הישראל.
- לרב אשי: ו"א דרק בתרומה אין להן שליחות. ונדחה, דמתרומה ילפי' לכ"מ ששלוחו כמותו.
- וי"א דרק אינו נעשה שליח. ונדחה, דילפי' מתרומה דבעי' שגם המשלח ישראל.
- לרבינא: דיש לו זכיה מדרבנן, וכקטן ישראל. ונדחה, דקטן אתי לכלל שליחות משא"כ נכרי.

- תוס' בשם ירושלמי: כל שהוא באחריות נכרי מותר ללוות ממנו בריבית, וכגון ישראל שמנהו נכרי אפוטרופוס או מעותיו של ישראל שמופקדין ביד נכרי. ולהיפך אסור.

עב

- הלוח לנכרי בריבית - אם נתגייר אינו גובה ריבית, אא"כ זקפן במלוה קודם שנתגייר. לוח מנכרי בריבית - לת"ק - כנ"ל.
- לר' יוסי - תמיד גובה ריבית, שלא יאמרו שנתגייר להפטור מהריבית. « וכן הלכה. שטר שכתוב בו ריבית; לר"מ - קנסו שלא יגבה אפי' קרן.
- לריב"ם - וגובה בו בו מבני חרי, שהעדים כשרים דאינם עדי חמס.
- לתוס' - לא גובה אפי' מבני חרי, ואפי' שיש עדים אחרים או שחייב מודה.
- לרבנן - גובה קרן, ואפי' ממשעבדי (תוס'), ולא את הריבית. « וכן הלכה. תוס': והעדים שחתומים אינן פסולין; או משום דמיירי בריבית דרבנן.
- או משום דלא תשימון משמע לאינשי במלוה ולא בעדים.
- שט"ח מוקדם פסול (לרש"י - פסול לגבות בו ממשעבדי. לתוס' - פסול לגמרי ואפי' לגבות מבני חרי); לריש לקיש - ה"מ לר"מ דקניס, אבל לרבנן כשר.
- לר' יוחנן - פסול גם לרבנן, גזירה שמא יגבה בו מזמן ראשון. תוס': והעדים שחתומים אינן פסולין; או משום דמיירי שיש עדים שהיו אנוסים מחמת נפשות.
- או משום דמיירי שאומרים טעינו בשנת המלך או בעיבורא.
- נתן שדהו ומכרה לאחר בשטר - הקונה לא גבי ממשעבדי, דהשטר לא ניתן להכתב כיון שכבר נתנה. גזל שדה ומכרה לאחר בשטר - הקונה גובה ממשעבדי, דחשיב ניתן להכתב כי הגזלן מחזר אחר הבעלים לקנותה י"א שלא יקראוהו גזלן וי"א לעמוד בנאמנותו.
- פוסקין על הפירות, דהיינו שקובעים שהמוכר יתן לו פירות בעתיד ואפי' אם יתייקרו; א. רק אם יצא השער דיכול לקנותו כעת, או שיש למוכר עכשיו את הפירות.
- ב. אפי' יצא שער כדורמוס (איטליז גדול), אבל לא שער השוק של עיירות, דאינו קבוע.
- ג. היו חדשות נמכרות בג', לא יפסוק בד' עד שיהא השער שווה בכלם. ולקושות יכול לפסוק בג', משא"כ בעה"ב משום דזילא ביה מילתא ללוות מלוקט.
- ומשום שנותן פירות לבעה"ב ע"מ לקבל פירות מעולים.
- ד. וכן מותר ללוות על שער שבשוק, לרש"י - דהיינו שלוח מעות ופוסק על הפירות. לה"ג - היינו הלואה סאה בסאה.

עג

- נתן פירות שימכור לו במקום היוקר, והמקבל משתמש במעות עד זמן פלוני; אחריות הדרך על הנותן - מותר (ואדם חשוב יחמיר), דמה שנמכר ביוקר של נותן הוא ואין כאן מלוה. תוס': ונותן למקבל שכר עמלו ומזונו, דאל"כ הרי טורה לו בשכר הלואה.
- אחריות הדרך על המקבל - אסור, דהוי מלוה גביה ומה שנותן לפי מקום היוקר הוי ריבית.
- מותר ללוות סאה ע"מ לתת סאה במקום היוקר - אם יש לו שם עכשיו.

- נותן במקום היוקר מעות לחמרים שיתנו לו פירות לזמן פלוני כשער מקום הזול, ואין חשש ריבית; לרב פפא: לרש"י - דשכרם הוא שע"י המעות ניכרים סוחרים ומקפיים להם.
 לר"ח - שפעמים כשהולך למקום הזול עולה המחיר במקומו והנותן מעדכן את החמר.
- לרב אחא: דשכרם הוא שבני מקום הזול כששומעים שאינם מרויחים מוזילים להם כדי שימשיכו לקנות. ואיכא בינייהו תגר חדש, דאין מוזילים לו שאין מאמינים לו שנותן בזול.
 והא דמותר: א. ה"מ בסתם אדם, אבל אדם חשוב לא.
 ב. ה"מ בתבואה, אבל בגרוטאות (שאר פרגמטיא) אסור, דלא שכיח לקנותן ומי שמוכר לו היום לא ימכור לו מחר ולא שייך הטעמים דלעיל.
 ג. לרש"י - הו"א אפי' אחריות הדרך בהליכה ובחזרה על החמרים.
לתוס' - בכה"ג אסור, אלא מיירי שאחריות הדרך בחזרה עם התבואה על הנותן, דבשכר הלוואה של הליכה היו טורחין להם בחזרה.
- פרדיסא, דהיינו שמשלם בזול על פירות הכרם קודם שהגיעו לביכור (לאחר שהן בוסר) ומקבלן כשהן יין; לרב - אסור דמיחזי כריבית, דבשביל שמקדים מעותיו מקבל בזול.
לשמאל - מותר, דפעמים שיש תיוהא (קלקול) בכרם וכגון ברד או גשמים, ומפסיד הכל.
 ומודה רב בתורי, לרש"י - מקום שבוצרין כרמים, דנתקלים השורים בשורשים והפסדן רב.
לר"ח - במוכר ולדות (עגלים) שיוולדו בשנה זו, דמפילות הרבה והפסדן רב.
 ומודה שמואל בשיבשא, לרש"י - שמלוה תבואה לאריס לזרוע ומחזיר לו בגורן תבואה חדשה (סאה בסאה).
לר"ח - שמשלם בזול על זמורות לקבלם בזמירה, דבזמורות ליכא תיוהא כפירי.
 ושיבשא מותר אם הנותן מסייע מעט בחריש ובקציר, דקונה גוף הקרקע ואינו הלוואה.
- נכרי שמשכן ביתו לישראל ואח"כ מכרה הנכרי לישראל אחר (שיכול למכור מה שיתר על החוב ותוס') - כיון שהקונה בא מכח נכרי ינהג כדיניהם ולא יגבה דמי שכירות כל עוד הנכרי לא פרע את החוב, ואע"ג שבדיננו לאחר שנה (רסתם משכנתא) משלם שכירות כדי שלא יהיה ריבית.
- לפרוע למלוה יותר מהחוב - מותר, דהוי מתנה בעלמא ולא בשכר ההלוואה.
 ואם מזכיר בשכר ההלוואה - אסור, דהוי ריבית מאוחרת.
- תוס': דר בחצר המלוה - אסור (לדור בחינם), אף שאינו מזכיר ההלוואה, כיון שעדיין חייב לו.
 מותר להשתעבד בישראל שאינו נוהג כשורה, דרש"י "לעולם בהם תעבודו ובאחיכם..."
- שלח את חבירו לקנות לו יין בזמן הבציר ופשע ולא קנה ועכשיו כבר א"א לקנות בזול (שרוכן קונין כך); לרב חמא - ביין סתם חייב לשלם לו את ההפסד, אבל ביין זה פטור דשמא לא ימכרו לו.
לרב אשי - אפי' ביין סתם פטור, דכיון שלא קנו הוי אסמכתא, דלא בידו שימכרו לו.

עד

- תוס': אין בידו כלל - כגון משחק בקוביא - לא הוי אסמכתא, דלא סמך אמירי ויודע שאפשר שיפסיד וגמר ומקני. ואפי' גזים, דאדעתא דהכי עבדי כדי שאחד ירווח.
 בידו ולא בידו - וכגון שליח לקנות יין דהכא - הוי אסמכתא, דבידו לקנות ואין בידו שימכרו לו.
 בידו מכל וכל - וכגון אם אוכיר ולא אעביד - לא הוי אסמכתא, אא"כ גזים ואמר אשלם אלפא זוזי.
 סיטומתא (חותם שעושין לקונה חבית, ועוד לא משך); לרב חביבא - קונה ממש.
- לרבנן - קונה לענין מי שפרע. « וכן הלכה, חזין ממקום שנהגו שקונה ממש.
- לא יצא השער, פוסקים על הפירות אם יש למוכר;
לרב - ואפי' מחוסר ב' מלאכות, אבל מחוסר ג' כאין לו דמי.
לשמאל - ואפי' מחוסר מאה מלאכות בידי אדם, אבל מחוסר מלאכה א' בידי שמים כאין לו דמי.
- פוסקים על הזבל; לתנא קמא - כל ימות השנה, ואפי' אין לו דיש לאחריים.
לר' יוסי - רק אם יש למוכר זבל באשפות.
לחכמים - בימות החמה אפי' אין לו דיש לאחריים, ובימות הגשמים בעי' יש לו.

- משלם עכשיו על פירות ופוסק שיתן כשיוזלו המחירים (לפי "שער הגבוה", דהיינו שהרבה נמכר בוול). ואם לא פסק; לתנא קמא- מקבל כשעת היוקר, ואם חוזר בו (כשהוזלו) איכא מי שפרע. וחוזר בו אפי' לר"ש דבעלמא לוקח אינו חוזר, הכא חוזר כיון שהוזלו. « וכן הלכה. לר' יהודה- יכול לומר תן לי כשער הזול או תן מעותי, דסתמא כפוסק על שער הזול ואין מי שפרע. ומורה ת"ק בקונה ששלח שליח, שאם חוזר בו הקונה אין מי שפרע, דאומר שהיה לשליח לפסוק על שער הזול דלתיקוני שדרתיך ולא לעיוותי.